



koncertom avgusta meseca v prijaznem trgu Ljutomeru ter razpisuje nalašč za ta koncert dve častni nagradi po 60 kron za najboljše moški in mešan zbor. Kompoziciji naj ne boste pretežki ter kolikor mogoče v narodnem duhu uglasbeni. Rokopise je poslati odboru „Slov. pevskega društva“ v Ptuj do konca februarja 1903. Glasbeniki naj se ne podpisujejo na svoj rokopis, temveč naj priloži svoja imena v zaprtem zavitku, na katerem bodi zabeležen naslov dotične kompozicije.

Odbor „Slov. nevskega društva“ v Ptuj, dne 20. decembra 1902.

**Deželni zbor.** — K poročilu zadnje seje imamo še omeniti nekatere stvari. Vlnadi zastopnik je odgovoril na interpelacijo posl. Jakobčiča glede zdravstvenih razmer v deželi in na interpelacijo posl. Lapanje glede državnih cest na Kobariskem. Akoravno ni dopustna debata v odgovorih na interpelacije, je vendar deželni glavar vstal, ko je končal vlnadi zastopnik svoj odgovor, ter zagovarjal deželni odbor nasproti interpelaciji g. Jakobčiča in odgovoru vlnadnega zastopnika. Povdarjal je, da se deželni odbor že 13 let resno peča z zdravstvenim zakonom, da pa sloni načrt na popolnoma napačni podlagi za našo revno deželo. Cikal je pri tem na dr. Tuma kot bivšega referenta v zdravstvenih zadevah v deželnem odboru, katerega je, kakor se je moglo razumeti, smatral tudi očetom dotične interpelacije. Kakor rečeno, je debata o odgovorih na interpelacije nedopustna, in zaradi tega je dr. Tuma, ko je dr. Pajer kotal, napravil le opazko, da je to, kar je dež. glavarju dovoljeno, dovoljeno tudi poslancu.

Cerkljanski mlekarici za napravo lastnega doma bo določil podporo peticijski odsek. Italijani so hoteli spraviti to zadevo v finančni odsek, pa je dr. Pajer tu odločil za peticijski odsek. Nekoliko debata je bilo pri predlogu dež. odbora, naj se odstopi državi 500 akcij vipavske železnice v nominalni vrednosti 100.000 K. Dr. Tuma je pač opravičeno povdarjal, da bo vlada itak morala odkupiti deželi celo vipavsko železnico; kajti da bi kupila le del od Gorice do Dornberga, ki največ nese, ostali del pa pustila deželi na hrbtu, v to nikakor ne bo mogla dežela privoliti, in to moramo vladi tudi že sedaj povedati. Zato bi bilo docela nesmiselno vladi odstopati akcije vipavske železnice. Posl. Grča je predlagal, naj se preko tega predloga deželnega odbora preide na dnevni red. Vlnadi zastopnik je samo v laškem jeziku izjavil, da bo bohinjska železnica na korisi deželi, torej je umestno, da nekaj da. Italijani so sicer to stvar podpirali, ali pri glasovanju sta dva od njih odšla tako, da predlog vseeno ni bil sprejet.

Pri točki o organizaciji hipotetičnega zavoda je dr. Tuma bil mnenja, naj bi se na mesto začasnega ravnatelja imenoval pravni konzulent ali pa naj bi se isto mesto poverilo deželnemu računarju, ker se ta zavod itak ne bo mogel pečati z večjimi finančnimi operacijami in se sploh ne bo mogel bogve kako razvil, kakor nobeden podobnih zavodov. Dež. glavar je tu dr. Tumi posegel v besedo ter začel popolnoma v protislovju s poslovnikom proti njemu polemizirati. Dež. glavar je hotel razumeti, da hoče dr. Tuma predlagati premembo statuta, ki je že potrjen, ter mu je vsled tega tudi vzel besedo. Dr. Tuma je energično protestiral proti taki zlorabi predsedniške moči, ker ni imel niti v mislih predlagati kako premembo statuta, ampak le govoril o mestu ravnatelja. Dr. Gregorič je hotel predlagati neke premembe, če mu to dež. glavar dovoli. Dovolil mu je, pa so padle.

**O volitvi na Nabrežini** je nekdo sporočil v „Slov. Narodu“, da se je napravila neka koalicija proti narodno-napredni stranki ter je zmaga. — To ni resnično. Proti stranki ni bilo ne koalicije ne zmage, marveč volitve so se vsrile v znamenju domačih osebnih nasprotij, v glavnem proti dosedanjemu županu in njegovi rodbinski zvezi. V nasprotnem taboru so stali naprednjaki v sprednjih vrstah, ki so tvorile večino, in da je ta večina zmaga, so pritisnili razni življi, med temi tudi razni Italijani, toda s to koncesijo, da so volili tudi dva Italijana, med njimi — Favettija. Njegov prednik, tast Jugh, je bil več dob v starostnosti.

Da so so dobili Slovenci, ki so se dali tako daleč zaslepiti v domačem strankarstvu, je naravnost sramotno in vredno najostreje obsodbe. Obzalujejo, da so zagrabil

tolik greh mozej, ki hočejo biti naprednjaki. — Narodno-napredna stranka mora odločno obsojati take stranske skoke somisljenikov na deželi. — Toliko danes. Poblížjih poročil nisimo prejeli. Krivci se že sramujejo svojega greha! Je prav! Ali po toči zvoniti je prepozno.

**Važna razsodba.** — Doslej se je priznavala občinam pravica, da so se smele pritožiti tudi na ministerstvo, ako se je občina izrekla za dovolitev gostilniške koncesije, I. in II. instanca pa koncesije nista dovolili. Upravno sodišče pa je sedaj izreklo, da imajo občine le tedaj pravico, pritožiti se tudi na ministerstvo, če je bila kaka gostilniška koncesija podeljena proti njihovi volji; drugače pa ne.

**Lope za pijance.** — Društvo treznosti v Klovu je napravilo posebne lope, v katerih spravlja pijance, katere pobero na cestah, da se v teh lopah iztreznijo. Ti prostori so z železno ograjo predeljeni v prostore za moške in v prostore za ženske. Na mesec rabi pomoč teh lop 150—200 pijancev le iz inteligentnih stanov. Često dijakinje v tem oziru ne zaostajajo dosti za dijaki. Večina pijancev se strezne v par urah, dobe se pa tudi pijanci, pri katerih traja pijanost 15 ur. Pri takih so vsi napori družbe treznosti zaman.

14.843 službenih premij za podčastnike se je določilo v avstro-ogerski armadi za prihodnje leto. Največ jih dobi 55. pešpolk, namreč 122.

**Zoper pijančevanje.** — Danska policija je izdala novo naredbo zoper pijančevanje, ki določa, da mora oni gostilničar, ki je dal pijanemu zadnji kozarec pijače, plačati prevozne stroške za pijanca na njegov dom, nadalje vse poškodbe, ki jih provzroči pijanec osebam in imetju, a če bi pijanec neposredno na to zbolel, ali se pobil, plačati mu mora tudi zdravnika in zdravila.

**Listnica.** — Ker je radi praznikov izšel list danes le v polovici, smo morali odložiti mnogo gradiva za prihodnje; med tem tudi poročilo o znamenitem zadnjem učiteljskem zborovanju in zavrntev „Primorskega lista“ na infamije, katere si dovoljuje proti nam v zadnjem času v svrhu — reklame za se, katero dela na jako nepošten način.

### Razgled po svet:

**Ruski zunanji minister** grof Lamb-dorff potuje sedaj po Balkanu. Sedaj je v Bolgariji, slovesno sprejet, kakor je bil tudi v Belemgradu.

**Slovenska Šolska Matica.** — Slovenska Šolska Matica\* priredi danes dne 27. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“ v Ljubljani predavanje g. ravnatelja Henrika Schreinerja o analizi duševnega obzora otroškega. K temu predavanju se bavijo p. n. štani in vsi drugi, ki se zanimajo za dušeslovni proces učenja. — Ob enem se naznanja, da v kratkem izidejo knjige, ki jih dobe društveniki za l. 1902 (Pedagoški Letopis, Učne slike k ljudskošolskim berilom in zgodovinska učna snov). Dosedaj je pristopilo k društvu blizu 1100 članov. Ker pa je še čas za pristop, vabijo se s tem še enkrat učitelji ljudskih in srednjih sol in drugi razumniki v krog Maticarjev. Oglasati se je pri poverjenikih, oziroma pri blagajniku g. gimn. ravnatelju Andr. Sene-koviču ali pri tajniku nadučitelju Fr. Gabršku v Ljubljani. Letnina znaša 4 K. Zlasti prosimo gg. poverjenike, da pridobivajo še novih članov. Čim večje bo de število Maticarjev, tem lažje bo društvo vsrilo svojo nalogo. Nekateri okraji se odlikujejo letos s polnoštevilno udeležbo. Naj bi jih posneli tudi drugi! — Društvo je izdalo in založilo „Navodilo“ k Črnivčevi I. računici, cena 1 K 20 h brez postnine. Dobiva se pri odboru in po knjigarnah. Brez te knjige bi ne smel biti noben učitelj. — Dobivajo se tudi že lani izdane društvene knjige za navadno letnino 4 K. Odbor.

**„Novice“ prenehajo.** — Zadnja številka „Novic“ naznanja, da završuje z njo svoj 60. tečaj in da je ta številka — zadnja. Politično življenje na Slovenskem so vzbudile „Novice“ in je vodile dolga leta, naposled se je to politično življenje razvilo tako, da „Novic“ ni več treba. V zgodovini slovenskega naroda jim je zagotovljeno častno mesto. Ustanovitelj in prvi urednik lista je bil dr. Janez Bleiweis.

**Romana brata in sestre.** — Te dni sta dva otroka nadvojvode Toskanskega predmet splošnega zanimanja. Hči njegova, so-

proga saksonskega prestolonaslednika, princeza Lujiza, je pobegnila od svojega soproga najprej v Solnograd, kjer se nahaja sedaj nadvojvoda Toskanski, in potem od tam baje v Švico. Njen brat, nadv. Leop. Ferd., pa je sklenil izstopiti iz cesarske rodbine, odložiti vse redove, tudi red zlatega runa, in se imenovati naprej le Leopold Wöfling. Princeza Lujiza da je živela dolgo v popolnem nesoglasju s svojim sprogom, dasiravno ima že pet otrok z njim. Kakor povod temu nespo-rzumljenju navajajo nekateri, da je imel prestolonaslednik ljubimske razmere z drugimi ženskami, drugi pa zopet trdijo, da je bila princezinja zaljubljena v učitelja francosčine. Nadvojvoda Leopold pa je že mnogo let zaljubljen v priprosto, a krasno meščansko hčer Viljelmno Adamovič. Star je 34 let, a se je hotel že pred šestimi leti z njo morganatično poročiti. Nedvomno izvrši sedaj ta svoj sklep. Nadvojvoda nahaja se sedaj v Viljelmno Adamovič v Švici.

V Trstu je bil obsojen na dva meseca strogega zapor dr. Elija Jezurum, zdravnik resilne postaje in okr. bolniške blagajne.

Pri novi sibirski železnici je za potnike dobro preskrbljeno za varnost življenja in imetja. Nad 1000 uslužbencev je takih, ki so bili prognani v Sibirijo zaradi umora, ropa, tatvine itd. 597 morilcev je sprevodnikov, čuvajev in postajenačelnikov. Izmed 11.112 uslužbencev je analfabetov 7000.

**Dekle k smrti obsojeno.** — V Londonu je bila te dni obsojena k smrti miss Byron, ki je zabolela nekega člana borze, kateri je dekle zapeljal, jo potem pretepal ter se je skušal iznebiti končno z obrekovanjem. Sodnik je obžaloval, da mu zakon ne dopušta izreči druge soobe, sodni dvor pa je izrazil mnenje, da pričakuje za gotovo pomiloščanja.

**Razne vesti.** — V Atenah se širi tifus. Okoli 400 ljudi je bolnih. — V Opatiji je zblazel 60 kratni ogerski milijonar Lazar Dongjerski. — Iz Budimpeste poročajo, da se je 9-letni otrok Bsolbos v Hascu, sin učitelja, radi slabega spričevala vrgel pod brzovlak, ki ga je povozil. — Iz Andisana poročajo o velikanskem potresu. Vseh mrtvih je okoli 4000. 800 trupel so že iskopali izpod razvalin. Voda iz Vodnjakov je hipoma izginita. — Meseca marca prih. leta se snidejo baje v Opatiji naš cesar, nemški in rumunski kralj.

### Narodno gospodarstvo.

**Čena živinske soli znižana.** — V državnem proračunu za l. 1903. se nahaja tudi postavka, tičoča se živinske soli. Zaradi velike važnosti tega predmeta za kmetijstvo je treba o tem znižanju izpregovoriti nekaj besed. Že leta 1848. je moral takratni finančni minister obljubiti znižanje cene živinske soli. Zgodilo pa se je to šele leta 1851. ter se je določila njena cena na 3 K za 100 kg. Ta cena je veljala do l. 1868. Vsled slabih in splošno lahko ločljivih primesi, s kterimi se je sol, namenjena človeškim potrebam, denaturizirala, so neimovitejši sloji iz živinske soli prirejali dokaj užitno sol za človeška jedila in so na ta način državo goljufali. Ker poslednja tem nedostatkom ni mogla priti v okom, je omenjenega leta sploh ustavila pripravo in oddajo živinske soli. To je trajalo noter do leta 1893, ko je država na opetovano zahtevo prizadetih krogov prodajo živinske soli, koje očiščenje je znatno otežkočeno, zopet dovolila. Cena pa je poskočila na 10 K za 100 kg. Pri tej kupeiji je imela država veliko dobička, čeprav je bil krivičen. L. 1896 pa je morala predložiti nov zakon, tičoča se živinske soli, oziroma njene cene, ki se je znižala na 6 K. Z novim letom stopi ta zakon prvič v veljavo. Čeprav je znižanje cene za to velevažno potrebstvino velikega pomena za kmetijstvo, se mora vendar na drugi strani ugovarjati tudi tej ceni. Država ima namreč sedaj lep dobiček na račun kmetovalcev. Proti takemu krivičnemu obdačenju se morajo kmetovalci zavaroovati in zahtevali na drugi strani odškodnino. To se seveda ne bo kmalu zgodilo, ali vstrajnost pripomore do cilja. Zatorej na delo! „Kmet.“

### Književnost.

**„Križarji.“** — Neka gospodična, zvesta čitateljica našega podlistka, nam je pisala kaj ljubeznivo pismo, polno idealnega navdušenja za velikega Poljaka Sienkiewiczza in njegove „Križarje“, katero zdaj prinašamo v podlistku. Ali ne more dočakati konca, tako živo se je zavzela njena mlada duša za junake tega romana. Ona hoče izvedeti od nas, kaj je bilo z Zbiškom in Danušo ter Jagjenko, katero je vzel in kakošen je konec. Mladi gospići in njenim sovrstnicam radi vstrežemo brez strahu, da bi manjšali zanimanje za ta slavni roman svetovne slave. Povemo torej,

da je tisti šmentani Zbišek, na katerega je zdaj naša gospića jezna zaradi hladnokrvnosti do vrlje Jagjenke, vzel o be, najprej Danušo in konečno Jagjenko, s katero je dolgo živel srečen, slaven in bogat. — Na knežjem dvoru, kjer se zdaj mudi, je zbolel, in tam so ga poročili z Danušo ob njegovi postelji, no še predno je bila njegova prava žena, so jo zaplenili Križarji. Da bi jo oče Jurand rešil, so ga pod to pretevo zvabili k sebi, zaprli, mučili, oslepili, odtrgali mu jezik, odtrgali jedno oko, in takega spustili. Prisel je vsejedno k svojem in po daljšem času so ga razumeli, kje je Danusa. Zbišek jo je rešil, ali bila je skoro blazna in je umrla na vročnici še predno so jo pripeljali domov. Jagjenka je bila sla s stricem Matijo za Zbiškom. V tem pripovedovanju je prekrasnih prizorov. Zbišek je bil besen na Nemce, in tudi po smrti Danuške je do pike izpolnil vse obljube in se kruto osvetil. Slaven se je vrnil, našel Jagjenko še vedno enakega misljenja, enake ljubezni, in konec je bila seveda ženitev v vsestransko zadovoljnost.

Upamo, da je mlada gospića zdaj pomirjena in zadovoljna s to našo indiscret-nostjo. Morda smo preveč izdali, no reči moramo, da se ta roman razvija v daljnih treh knjigah tako zanimivo in divno, da ga bodo z radostjo čitali vsi, stari in mladi. Doslej je šele dobra četrtina romana. Prvi teden marca izide prva polovica v elegantni knjigi in se bo razposiljala naročnikom „Slo-vanske knjizice“. Obsegala bo okroglo 500 strani v obliki „Quo vadis?“ na finem papirju za bagatelno ceno 90 novičev.



Blag. gosp.  
**Piccoli,**  
lekarnar  
Ljubl. n.

Pri nekež gospej, katere je trpela dolgo časa na nervoznosti, sem uporabljal z izvrstnim uspehom Val železnato vino. Prosim torej, pošljite mi nadaljnih šest steklenic imenovanega vina.

**Dr. L. Färber**  
c. kr. štabni zdravnik.  
Rastelj štev. 19.

V Gorici, 6. junija 1903.  
Je v razprodaji v lekarnah v Gorici, Tol-minu, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dal-maciji à K 240 steklenica.

**Najceneji izvir dobrih ur s 3-letnim pismenim jamstvom**  
**Hanns Konrad,**  
izvir ur ter zlatbe — Mešt št. 249.  
(Česko).  
Lastne delavnice ur in fine mehanike.  
Dobra rem. ura iz niklja gld. 3-75  
Fina srebrna rem. ura . . . 5-25  
Fina srebrna verižica . . . 1-20  
Budilnik iz niklja . . . 1-75  
Tvrška je odlikovana s c. kr. orloza;  
ima zlate in srebrne svodnje iz razstav ter tisoče priznanih pisem. — Ilustrovan cenik zastonj!

### Štiri učence

nížjih razredov se sprejme na stanovanje. Poleg dobre hrane in zdravega stanovanja dobó učenci brezplačno instrukeijo. Poleg hiše je dvorišče in vrt v uporabo. Naslov pove upravnu. »Soče«.

**Oddá se tudi meblirane soobe.**

### Razpis službe.

V občini Biljana v Brdih je pisana tajniška služba z letno plačo 600 kron. Prošnje s spridevali popolne sposobnosti slovenskega jezika je vložiti pri županstvu do 14. jan. 1903. — Želi se tudi nekaj znanja nemškega in italijanskega jezika.  
**Županstvo v Biljani.**  
Župan:  
**Šallgoj.**

### Učenca-vajenca,

ki je dovršil ljudsko šolo, lepega obnašanja, večkega razven slovenskega tudi nekoliko italijanskega in nemškega jezika, sprejme **Jakob Klemenc**, trgovec z manufakturnim blagom v Trstu, ul. S. Antonio 1.